

Regresní a korelační analýza

Regrese a korelace

Regrese charakterizuje **průběh** závislosti mezi kvantitativními statistickými znaky pomocí matematického modelu (regresní funkce).

Korelace měří **těsnost** (sílu, míru, intenzitu) statistické závislosti mezi kvantitativními statistickými znaky pomocí koeficientů.

Druhy závislostí

Podle počtu kvantitativních znaků

- o závislost jednoduchá
- o závislost vícenásobná

Druhy závislostí

Podle typu regresní funkce

- lineární závislost
- nelineární závislost

Podle směru změn kvantitat. znaků

- závislost **pozitivní** (kladná, přímá)
- závislost **negativní** (záporná, nepřímá)

Regresní analýza

Základní úkoly regresní analýzy

- získání statistických odhadů neznámých parametrů regresní funkce na základě výběru
- testování hypotéz o těchto parametrech
- ověřování předpokladů regresního modelu

Základní model

Základní model regresní závislosti

$$y'_i = f(x_i) + e_i,$$

$f(x_i)$ ...je regresní funkce,

e_i ...jsou náhodné (reziduální) chyby (odchylky)

Výběr regresní funkce

Logické posouzení daného vztahu

Vycházíme z grafické analýzy dat

Využití matematicko-statistický kritérií

Jednoduchá lineární regrese

Jednoduchá lineární regrese

Model regresní přímky

$$y_i = \alpha + \beta x_i + e_i \quad i = 1, 2, \dots, n$$

X .....nezávisle proměnná (vysvětlující, regresor)

Y .....závisle proměnná (vysvětlovaná)

α, β .. neznámé parametry modelu v ZS

e_i ..... náhodná chyba (reziduum; chyba predikce)
odchylka naměřené hodnoty od hodnoty
předpovídané vyrovnávací křivkou.

Jednoduchá lineární regrese

Metoda nejmenších čtverců vychází z požadavku, aby součet čtverců odchylek pozorovaných hodnot (součet druhých mocnin reziduálních hodnot) byl minimální.

$$\sum_{i=1}^n e_i^2 = \sum_{i=1}^n y_i - \underbrace{(a + bx_i)} = \min$$

$$\sum_{i=1}^n e_i^2 = \sum_{i=1}^n (y_i - y'_i)^2 = \min$$

Jednoduchá lineární regrese

Jednostranná závislost – proměnná X je nezávisle proměnná a Y pak závisle proměnná.

a_{yx} ... absolutní člen

b_{yx} ... regresní koeficient

y'_i ... vyrovnaná (teoretická) hodnota vysvětlované prom.

$$y'_i = a_{yx} + b_{yx} \cdot x_i$$

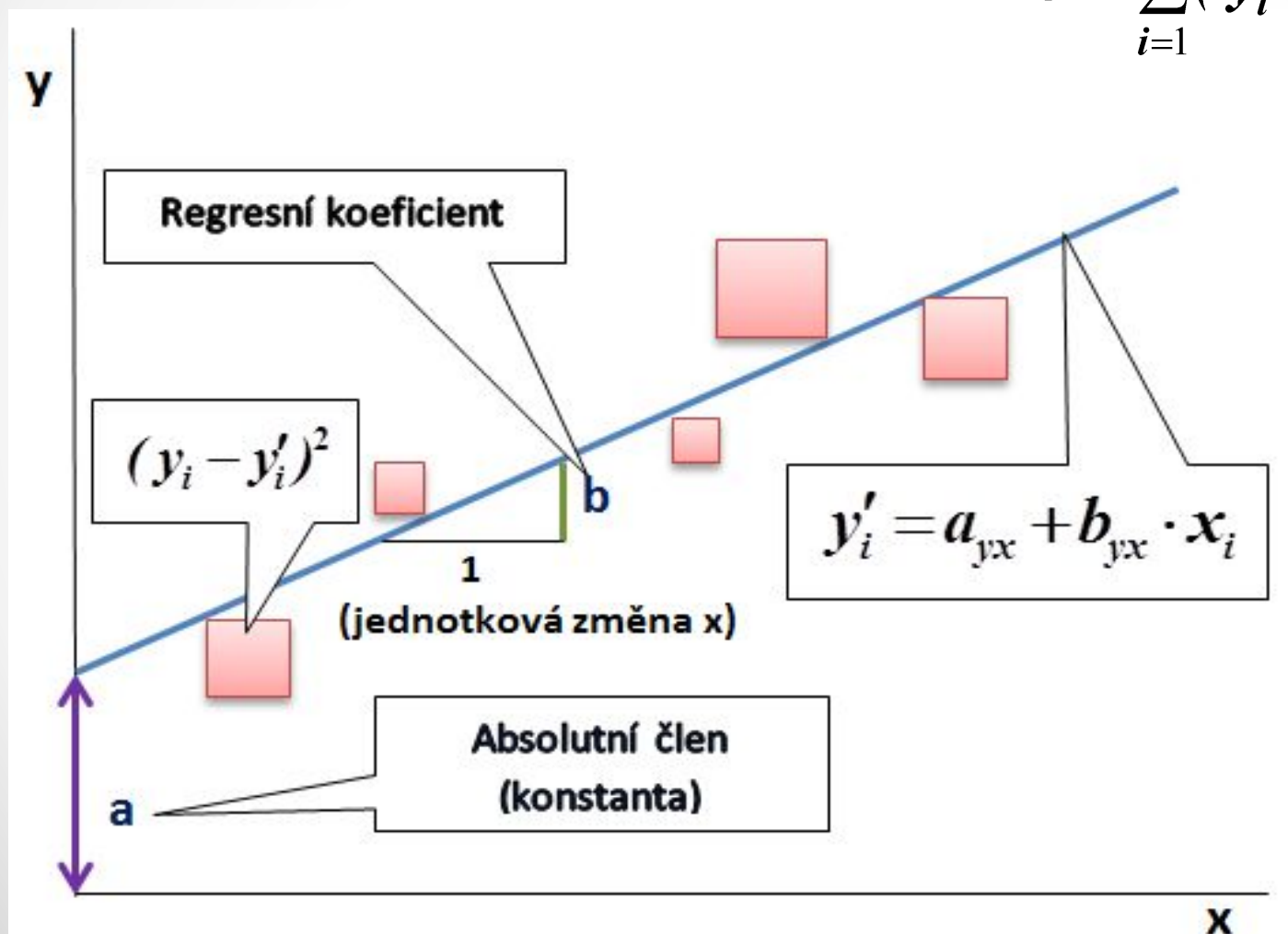
Oboustranná závislost – nelze rozhodnout, která proměnná je závislá a která nezávislá (sdružené fce.).

$$y'_i = a_{yx} + b_{yx} \cdot x_i$$

$$x'_i = a_{xy} + b_{xy} \cdot y_i$$

Jednoduchá lineární regrese

$$MN\check{C} = \sum_{i=1}^n (y_i - y'_i)^2 = \min$$

Korelační analýza

Korelace obecně označuje míru stupně (sílu) závislosti dvou proměnných X a Y .

Měření těsnosti (síly) závislosti - spočívá ve zjištění, jak těsně se jednotlivé skutečné napozorované hodnoty přimykají k regresní čáře, která vystihuje průběh závislosti.

Pearsonův koeficient korelace

$$r_{yx} = r_{xy}$$

Platí $\langle -1 \leq r \leq +1 \rangle$ dvě náhodné proměnné jsou tím více korelovány, čím blíže je hodnota korelačního koeficientu číslům $+1$ nebo -1 .

Korelační analýza

$$0 \leq r^2 \leq 1$$

Koeficient determinace r^2_{yx} je druhou mocninou koeficientu korelace.

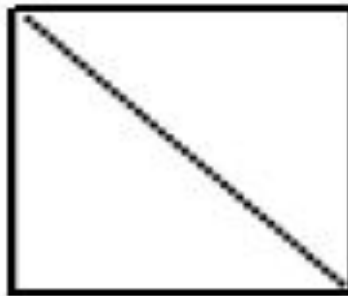
$r^2 < 10 \%$	těsnost nízká
$10 \% \leq r^2 < 25 \%$	těsnost mírná
$25 \% \leq r^2 < 50 \%$	těsnost význačná
$50 \% \leq r^2 < 80 \%$	těsnost velká
$80 \% \leq r^2$	těsnost velmi vysoká

Korelační analýza

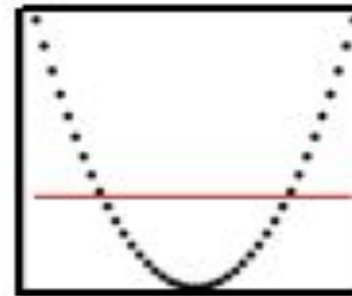
Proložení regresní přímky korelačním polem

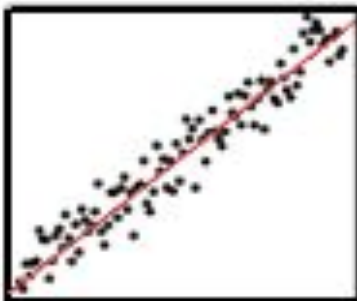
$$r = 1,000$$

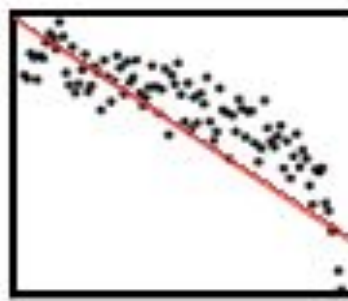
$$r = -1,000$$

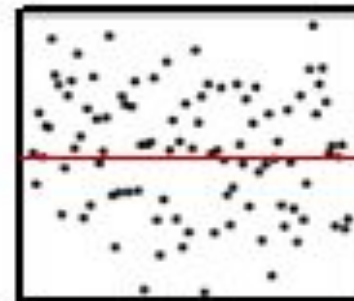
$$r = 0,000$$

$$r = 0,957$$

$$r = -0,824$$

$$r = -0,145$$

Spearmanův koeficient pořadí

Spearmanův koeficient korelace r_s nabývá hodnot z intervalu $(-1 \leq r_s \leq 1)$.

Souhrnný příklad

Měření výšky a váhy u studentů druhého ročníku oboru PAA (datová matice v moodle)

X – výška; Y - váha

Vytvoříme graf – korelační pole

Vypočítáme rovnici regresní přímky

Určíme sílu závislosti